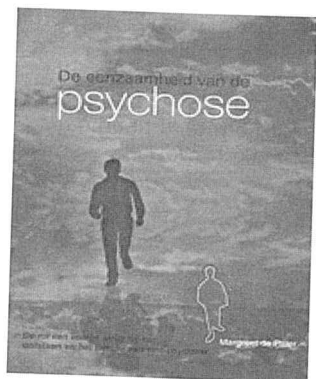

De Eenzaamheid van de Psychose

Margreet de Pater, *De Eenzaamheid van de Psychose* 2012, Uitg. SWP
ISBN 978 90 8850 112 8 paginas: 288, prijs 29,95

Margreet de Pater is sinds 1982 werkzaam als sociaal psychiater en als opleider sociale psychiatrie. Iemand die de praktijk van binnen uit goed kent en tegelijk op basis van onderzoek in haar eigen praktijk een belangrijk boek heeft geschreven over het begrijpen van de psychose. Ze heeft daarbij vooral gekeken naar de ontwikkeling en levensgeschiedenis van iemand die een psychose ontwikkelt en de manier waarop daar vanuit de omgeving op gereageerd wordt.

Het zal duidelijk zijn dat het gezin en de familie in haar visie belangrijk zijn en dat daarom een nauwe samenwerking tussen cliënt, familie en hulpverlening nodig is,

hetgeen volgens de auteur nog lang geen gemeengoed is in de psychiatrie. Ze schrijft in de inleiding van dit boek dat ze zich bewust is van een verklaring van het ontstaan van een psychose vanuit een meervoudig perspectief: genetische aanleg, nare gebeurtenissen, samenwerking van gedrag tussen cliënt en omgeving, epidemiologische factoren als trauma, migratie, opgroeien in slechte buurt, werking van de hersenen en de psychologische ontwikkeling op basis van al deze factoren. De meeste zaken komen in haar boek niet aan de orde. De Pater gaat vooral in op de ontwikkeling van iemand in wisselwerking met de omgeving. Ze gebruikt hiervoor een psychodynamisch begripkader waarin ze de stelling uitwerkt dat mensen die een psychose ontwikkelen, onvoldoende contact hebben met hun kernzelf. Het kernzelf wordt gevoed door emoties en voor een goede ontwikkeling is het nodig om goed contact te hebben met de eigen emoties om de situatie te kunnen beoordelen waarin iemand zich bevindt. Is er sprake van gevaar, is het onveilig? Het is volgens de Pater vooral belangrijk dat kinderen leren om emoties om te zetten in taal om meer grip op de emoties, en dus zichzelf, te krijgen. Hierbij zijn de ouders van belang om hun kind hierbij te helpen. Wanneer een kind opgroeit in een omgeving die slecht voor hem is, wanneer een kind een bijzonder temperament heeft, wanneer een kind heftige gebeurtenissen meemaakt of wanneer een kind zich om welke reden dan ook onveilig heeft gevoeld, al deze contextueel bepaalde factoren kunnen een rol spelen waardoor het kind niet een veilige strijd kan aangaan om het kernzelf goed te ontwikkelen. Een gebrek aan ervaringen met veilige strijd is een belangrijke factor in het leven van mensen die later een psychose ontwikkelen. De term veilige strijd wordt uitgebreid uitgewerkt aan de hand van de psychologische ontwikkeling van het kind en de manier waarop ouders hierin een rol kunnen spelen.

In het laatste deel van het boek werkt de auteur al deze verklaringen uit in een beschrijving van de behandeling, de zogenaamde transmurale gezinsbegeleiding waarbij familie, hulpverleners en cliënten samenwerken. Het is van belang om, naast de gesprekken met de cliënt, de familie uitgebreid de ontwikkeling van de cliënt vanuit het gezinsperspectief te laten vertellen omdat het waardevolle informatie biedt die de cliënt zelf niet kan vertellen. De aanpak is gebaseerd op drie inspiratiebronnen.

Als eerste is er de needadapted treatment waarbij een vast team de begeleiding vormgeeft en alleen hulp geeft wanneer daar behoefte aan is. De tweede bron is die van de psycho-educatie en tot slot is er de gezinscrisisinterventie. Om enig idee te geven wat hierbij van belang kan zijn, worden in het laatste hoofdstuk een aantal vuistregels gegeven aan behandelaren, beleidsmakers, ouders, andere gezinsleden, managers preventiewerkers, leraren en de cliënten zelf.

Om enig idee te geven: de ouders krijgen het advies om rustig overbezorgd en bemoeizuchtig te zijn en mensen die roepen dat ze hun kinderen los moeten laten, vooral te laten kletsen en daarbij vooral goed voor zichzelf moeten zorgen. Dat laatste kan door het psychotische kind vooral te vertellen wat hun gedrag met de ouder doet om zodoende zo normaal mogelijk met het kind om te kunnen gaan. Het kan hun kind helpen om zelf emotioneel meer zelfstandig te worden, en meer controle te krijgen over het omgaan met de eigen emoties.